

Nr 21.

Warszawa, dn. 12 października 1935 r.

Ogóln. zbioru Nr 642.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Prezes Rady Związku inż. **Piotr Drzewiecki.**
Za redaktora odpowiedzialnego inż. **Antoni Dunin.**

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 594-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Stan przemysłu metalowego we wrześniu 1935 r. — Rewizja Taryfy towarowej P. K. P. — Hutnictwo żelazne w 1934 roku. — Orzecznictwo w sprawach pracy (ciąg dalszy). — Kronika Związkowa. — Likwidacja przerostów magazynowych. — Rozwój handlu zagranicznego Niemiec. — Wiadomości z zagranicy — Kronika. — Ceny.

JUŻ DZISIAJ

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI
Biblioteka F. M. „Ursus”

fabryki przemysłu metalowego przetwórczego winny przystąpić do opracowywania modeli i eksponatów na

Wystawę Przemysłu Metalowego Przetwórczego

Informacje i zgłoszenia: Biuro P. Z. P. M. — Warszawa, Marszałkowska 140, tel. 5-94-26

STAN PRZEMYSŁU METALOWEGO WE WRZEŚNIU 1935 ROKU

Na posiedzeniu Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w dniu 4 października r. b. członkowie Rady, reprezentujący różne działy przemysłu metalowego przetwórczego i różne ośrodki przemysłowe Polski, złożyli niżej przytoczone informacje o stanie zatrudnienia i warunkach pracy w fabrykach stowarzyszonych.

W dziedzinie *budowy parowozów* sytuacja się nie poprawiła i fabryki mają zatrudnienie zaledwie do końca listopada r. b.

Sytuacja w produkcji *konstrukcyj żelaznych* jest słaba wskutek niskich cen, szczególnie na mosty. Dzięki istnieniu syndykatu, zamówienia rozłożone są równomiernie.

W odlewniach Okręgu Kieleckiego zatrudnienie jest słabsze o 20% w porównaniu z rokiem zeszłym. Zjawiskiem niepokojącym jest spadek zamówień na jesieni, gdyż normalnie jest to okres wzmożonej działalności.

W odlewniach Okręgu Łódzkiego nieznaczna poprawa zatrudnienia przy niższych cenach, wywołanych konkurencją odlewni hut. Konkurencja odlewni hut staje się coraz groźniejsza, wzrasta i wymaga szybkiej regulacji.

W Okręgu Kieleckim *fabryki obrabiarek* mają zatrudnienie do stycznia, nowe zamówienia rządowe nie wpływają. Na 1936 r. są horoskopy na poprawę stanu zatrudnienia.

W *fabrykach maszyn włókienniczych* zatrudnienie jest nieco lepsze. Eksport w dalszym ciągu cierpi wskutek różnych trudności, z których na pierwszym miejscu wymienić należy utrudnienia dewizowe.

Fabryki śrub znacznie poprawiły swój stan zatrudnienia w porównaniu z rokiem zeszłym.

W dziedzinie *produkcji samchodów* bardzo poważne zwiększenie produkcji i to przedewszystkiem na rynek prywatny.

Produkcja *części rowerowych* doznała poważ-

nego uszczerbku zarówno ze względu na zmniejszoną pojemność rynku, jak i bardzo groźną konkurencję zagraniczną, która ostatnio odniosła sukcesy w dziedzinie przyznaných w traktatach zniżek celnych. To też ilościowo import części rowerowych w ostatnim czasie potroił się w zestawieniu z cyframi z lat poprzednich.

W dziale *maszyn do pisania* napotyka się na trudności zbytu, ze względu na duży import tych maszyn z zagranicy.

Produkcja *elektrotechniczna* zarówno w dziedzinie maszyn, jak i kabli wykazuje stałą poprawę.

W dziedzinie *rur stalowych* obserwuje się wzrost zatrudnienia na pokrycie zapotrzebowań rynku krajowego, który zwiększył swą pojemność o 20%, natomiast eksport znacznie spadł i to nie tylko ilościowo, ale i co do cen; w rezultacie stanowi on około 40% wartości eksportu z odpowiedniego czasokresu roku zeszłego.

W dziedzinie *budownictwa okrętowego* został wykończony w Stoczni Gdyńskiej pierwszy statek wojenny dla naszej Marynarki. Pomimo szeregu nowych obstalunków zatrudnienie w tej dziedzinie jest jeszcze niedostateczne dla pokrycia kosztów utrzymania przedsiębiorstwa. Prowadzone są pertraktacje z hutami o zorganizowanie na większą skalę cięcia statków w Gdyni.

W *instalacyjno-budowlanym* dziale daje się zaobserwować ożywienie, połączone jednak z dalszą zniżką cen przy utrzymaniu cen materiałów na uprzednim poziomie.

Z otrzymanych statystycznych danych wynika, że zatrudnienie prawie we wszystkich działach w porównaniu z tymże okresem zeszłego roku nieco się zwiększyło, lecz wobec spadku cen obrotu (utargi) zmniejszyły się.

J. P.

REWIZJA TARYFY TOWAROWEJ P. K. P.

(Przedruk z czasop. „Śląskie Wiadomości Gospodarcze”).

Po blisko rocznej pracy zostały ukończone w Ministerstwie Komunikacji studia nad rewizją taryfy towarowej P. K. P. Rewizja taryfy objęła: 1 *układ* podręczników taryfowych, 2 *treść przepisów* taryfowych, 3. budowę schematów opłat przewozowych (tak zw. *baremów* klas taryfowych) oraz 4. tak zw. *opłaty dodatkowe*. W zakresie postanowień taryfowych jedną z najważniejszych zmian, jakie wprowadzono w wyniku rewizji, jest obniżenie podstawowej normy wagi przy przesyłkach wagonowych z 15 do 10 t co stanowi obniżenie kosztów przewozu towarów o małym ciężarze gatunkowym oraz potania również obrót mniejszemi partjami towaru. Z innych ważniejszych zmian w tej grupie przepisów wymienić należy obniżenie minimalnych norm wagi przy przewozie przedmiotów wielkich rozmiarów z 2 tys. kg do 1 tys. kg, a przy przewozie środków transportu lądowego wodnego i powietrznego z 3 tys. kg do 2 tys. kg. Potanieje też przewóz w wagonach-chłodniach wsku'ek obniżenia z 5 do 3 proc. przewoźnego za użycie tych wagonów. Zmianie ulegnie również sposób obliczania przewoźnego za drobne przesyłki zwierząt żywych celem ujednoczenia go z zasadami stosowanymi przy przesyłkach wagonowych. W zakresie schematów opłat towarowych wprowadzono następujące zmiany: W wyniku zaniechania walki konkurencyj-

nej z samochodami na krótkich odległościach, niewielkiej podwyżce uległy opłaty klas drobnicowych i droższych klas wagonowych na odległościach 5—100 km, natomiast na odległości powyżej 100 km koszty przewozu drobnicy doznają obniżki, dochodzącej do 12 proc. w klasie I, do 17 proc. w klasie II i do 25 proc. w klasie III, do której należą najtańsze towary. Uporządkowano układ schematów opłat przewozowych, ustanawiając 16 zasadniczych ogólnych klas wagonowych (zamiast obecnych 7), równomiernie rozłożonych w pierwszym stopniu różniczki poziomej. Taryfę na przewóz przesyłek drobnych ujęto w 3-ch klasach o 2-ch normach wagi każda (do 2000 kg i powyżej). Celem przyspieszenia obrotu towarowego obniżono koszty przewozów przesyłek pośpiesznych przez wprowadzenie trzech klas zamiast dotychczasowej jednej klasy, która była prohibicyjna dla towarów tańszych; zmiana ta powoduje obniżkę na średnich i dalszych odległościach do 50 proc. Dopłatę za przewóz przesyłek pośpiesznych pociągami ruchu osobowego obniżono z 25 do 10 proc. Klasę specjalną dla zboża obniżono o 10 proc., a dla zwierząt żywych o 30 proc. na odległości powyżej 300 km. W klasie dla węgla przywrócono normalną budowę, a klasę dla materiałów drzewnych utrzymano bez zmian. W zakresie opłat dodatkowych obniżono opłaty za ważenie wagonów niemieszczących się na wadze, za przeładowanie przesyłek z jednego do drugiego wagonu, za dodatkowe zlecenie nadawcy, za wynajem klatek do przewozu zwierząt, za pojenie, za zawiadomienie telefoniczne odbiorcy o przybyciu przesyłek itd. Pewne zniżki wprowadzono też za przewozy tak zw. lokalne, to zn. w obrębie tej samej stacji pomiędzy stacją, a ładownią publiczną itp. Uporządkowano i usystematyzowano przytem wykazy opłat dodatkowych i dotyczące ich postanowienia, wydzielając jednocześnie do zeszytu taryf portowych opłaty dodatkowe w portach ze względu na specjalny ich charakter.

Co się tyczy układu podręczników taryfowych, to umożliwiono łatwość zastępowania uchylonych przepisów nowymi w ten sposób, że wyodrębniono t. zw. dotychczas taryfy wyjątkowe w tomy zbrozuruwane.

Jeżeli chodzi o nomenklaturę taryf, to wprowadzono następujące zmiany: Zarzucono nazwę „taryfa normalna”, zastępując ją nazwą „taryfa zasadnicza”; dotychczasowym taryfom wyjątkowym dano nazwę „taryfy specjalne”, gdyż taryfy te mają odpowiadać specjalnym warunkom obrotu danego towaru; nazwę „taryfa wyjątkowa” przeznaczono dla taryf o charakterze istotnie wyjątkowym, t. zn. dla taryf czasowych, ustalanych dla osiągnięcia pewnych ściśle określonych celów kolejowych lub gospodarczych. Taryfy wyjątkowe po spełnieniu swego celu znikająby automatycznie, a gdyby musiały być przedłużane na czas nieokreślony, przechodziłyby do odpowiednich grup taryf specjalnych; nowe taryfy wyjątkowe zastąpią obecne taryfy „aneksowe”.

Część I A taryfy, zawierająca regulamin przewozu towarów, nie była objęta rewizją. Zmianom uległ natomiast układ części I B taryfy przez włączenie obecnego zeszytu I a części II, zawierającego ogólne zasady obliczania przewoźnego, tabelę opłat zasadniczych klas taryfowych i postanowienia reekspedycyjne. Wobec tego nowa część I B

taryfy będzie zawierać 4 rozdziały: 1. postanowienia taryfowe, 2. klasyfikację towarów, 3. ogólne zasady obliczania przewoźnego wraz z tabelą zasadniczych klas taryfowych i 4. opłaty dodatkowe.

Część II taryfy będzie składała się z następujących zeszytów: zeszyt I zawierać będzie taryfy specjalne na przewóz towarów wewnątrz kraju, *na import i eksport przez lądową granicę*; zeszyt II obejmie taryfy *specjalne na import i eksport przez porty polskiego obszaru celnego* oraz szereg przepisów taryfowych, dostosowanych do specjalnych warunków *pracy w portach*, jak również wykaz opłat dodatkowych, pobieranych przez kolej na *stacjach portowych*; zeszyt III obejmie taryfy wyjątkowe dla wszelkich komunikacji. W każdym z pierwszych dwóch zeszytów części II będą taryfy specjalne zgrupowane w działy, oznaczone tak, jak i obecnie, dużymi literami np. A: płody rolne i roślinne, B: zwierzęta żywe i ryby itd.

Nowa taryfa przewiduje pewne przegrupowania zarówno w działach, jak i pomiędzy działami. Nowy układ grupuje na początku: płody rolne, roślinne i hodowlane, dalej wytwory przemysłu rolnego i nawozy sztuczne, następnie przechodzi do drewna, później do przemysłu papierniczego, w dalszym ciągu idą materiały budowlane z wyłączeniem drewna, sól i produkty chemiczne, węgiel i jego pochodne, ropa naftowa i jej pochodne, *surowce i wytwory przemysłu hutniczego i metalurgicznego*. Na końcu zgrupowane będą taryfy dla wytworów przemysłowych, niemieszczących się w żadnej z grup poprzednich.

HUTNICTWO ŻELAZNE W 1934 ROKU

W tych dniach ukazało się sprawozdanie z działalności Związku Polskich Hut Żelaznych w roku

1934, w którym znajdujemy dużo interesującego materiału z zakresu kształtowania się sytuacji w hutnictwie żelaznym. Ze sprawozdania wynika, że rok 1934 upłynął i w hutnictwie żelaznym pod znakiem przystosowywania się do warunków, które się wytworzyły w życiu gospodarczym pod wpływem długotrwałego i wyczerpującego kryzysu. Wyraziło się to m. in. w dwukrotnej obniżce cen żelaza oraz w dążeniu do utrzymania eksportu na stosunkowo wysokim poziomie.

I jedno i drugie, oczywista, odbić się musiało w sposób bardzo dotkliwy na obrotach pieniężnych. To też, mimo iż rok 1934, był pod względem poziomu wytwórczości i sprzedaży wewnątrz kraju dużo lepszy od roku poprzedniego, jednak obroty hut zwiększyły się stosunkowo bardzo nieznacznie i nie odpowiadały wcale wzrostowi produkcji. A ponieważ niektóre składniki kosztów własnych produkcji, jak robocizna, świadczenia socjalne, pozostały bez zmiany, przeto rok ubiegły pod względem wyników finansowych był gorszy od lat poprzednich.

Stan zatrudnienia w hutnictwie zwiększył się o 10,6% w stosunku do r. 1933.

Zużycie żelaza na głowę ludności wynosiło w r. 1934—13,48 kg wobec 11,6 kg w r. 1933. W związku z tem zwiększyła się produkcja wielkich pieców o 25%, stalowni o 3,4%, walcowni o 6,8% i rurokowni o 14%.

Z tytułu podatków państwowych i komunalnych huty żelazne wpłaciły w r. 1934 sumę 8 673 901 zł, ogólna natomiast suma wpłat na różnego rodzaju świadczenia socjalne wynosiła 18 296 852 zł.

Na uwagę zasługuje w sprawozdaniu rozdział, traktujący o bezpieczeństwie pracy w hutnictwie żelaznym. Ze statystyki w nim przytoczonej widać, że pomimo wzrostu absolutnej liczby ogółu nie-

ORZECZNICTWO W SPRAWACH PRACY

2) (Ciąg dalszy, p. Nr. 18 „P. M.”)

Zawarcie i zmiana umowy o pracę.

9. Przepisy rozporządzenia nie zabraniają zmiany warunków umowy o pracę podczas trwania stosunku pracy za wzajemną zgodą stron; jeżeli zatem pracownik zaniechał żądania niezwłocznego rozwiązania umowy z powodu zmniejszenia mu pensji oraz zgodził się pobierać nadal zmniejszoną pensję i pracować na nowych warunkach, to warunki te winny mieć dla niego obowiązujące znaczenie.

(Orzeczenie z dn. 11 kwietnia 1934 r. C. I. 2790/33).

10. W czasie trwania umowy o pracę na czas nieokreślony może być za zgodą obu stron zawarta umowa na czas określony (nawet bez okresu wypowiedzenia). W takim razie umowa o pracę rozwiązuje się bez wypowiedzenia po upływie czasu, na który została zawarta.

(Orzeczenie z dn. 23. XI. 1932 r. Nr. III/1 R.w. 1027/32).

11. Rozporządzenie nie zawiera postanowienia, iż zawarta pisemnie umowa o pracę na czas określony (art. 5 ust. 3 powołanego rozp.) nie może być ustnie w sposób ważny i obie strony obowiązujący przedłużona na czas określony.

(Orzeczenie z dn. 26. IV. 1934 r. C. I. 24/34).

12. Pracodawca po okresie pracy próbnej ma prawo pracownika zwolnić, jeżeli atoli go nie zwalnia, tylko choćby bez bliższego porozumienia, zatrzymuje na tem samem lub innym stanowisku, związuje się z nim umową o pracę na czas nieokreślony. Stosunek pracy może bowiem powstać nie tylko na podstawie umowy, ale także w sposób dorozumiany, stwierdzający niewątpliwą wolę pracodawcy zawiązania stosunku pracy z pracownikiem, a za taką wolę należy uważać dopuszczenie pracownika do pracy.

(Orzeczenie z dn. 5. XII 1933 r. C. I. 1869/33).

13. Z chwilą gdy upływa okres próby, umowa rozwiązuje się bez okresu wypowiedzenia. W okresie próbnym, to jest przed jego upływem, pracodawca, chcąc rozwiązać umowę (np. gdy już przed upływem okresu próbnego przekonał się, że wynik próby będzie ujemny), powinien w myśl art. 25 rozporządzenia wypowiedzieć ją na dwa tygodnie przed 1 szym lub 16-tym dniem miesiąca kalendarzowego. Przepis ten, jak to samo przez się jest zrozumiałe, stosuje się, jeżeli według umowy okres próbny miał trwać tak długo, że wypowiedzenie było możliwe i konieczne. Z upływem zaś okresu próbnego umowa o pracę próbną wygasa i stosunek stron ulega rozwiązaniu, jeżeli w sposób wyżej wymieniony nie została zawarta umowa o pracę na czas określony lub nieokreślony. Pracownik, który zawarł umowę o pracę na czas próbny, ściśle okre-

szczęśliwych wypadków, częstotliwość wypadków w hutnictwie żelaznem spadała. Charakterystyczny jest wzrost wypadków z własnej winy robotnika; z powodu nieuwagi i roztargnienia przy pracy lub nieprzestrzegania przepisów bądź inspekcji pracy, bądź kierownictwa technicznego. Tego rodzaju wypadków wydarzyło się w roku sprawozdawczym 2309 (wobec 1857 wypadków w r. 1933).

W sprawozdaniu szczegółowo omówiono ponadto kwestję tworzyw hutniczych i paliwa, kwestję zatrudnienia i zatargów o płace, politykę handlową, sprawy przewozowe, wreszcie podano opis inwestycji, które w roku 1934 ograniczyły się jedynie do najniezbędniejszych renowacji, wykonanych w dużym stopniu z materiałów krajowych i we własnych warsztatach hut.

KRONIKA ZWIĄZKOWA

Sprostowanie

W Nr. 20 „P. M.“ z dn. 28.IX r. b. w artykule p. t. „Wystawa Przemysłu Metalowego Przetwórczego“ mylnie podano skład Zarządu Wystawy co niniejszym prostujemy:

Zarząd Wystawy, jako organ wykonawczy Komitetu ukonstytuowano w następującym składzie:

Prezes — Piotr Drzewiecki, wiceprezes — Witold Wierzejski, członkowie zarządu: 3-ch członków wybranych przez Radę P. Z. P. M., 3-ch członków wybranych przez Radę S. I. M. P. oraz pp.: Jan Piotrowski i Antoni Dunin.

Posiedzenie Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych

W dniu 4 października 1935 r. odbyło się posiedzenie Rady P. Z. P. M. na którym zostało zrefero-

wane sprawozdanie Dyrekcji z działalności za czas od 1. VI br. — do 30. IX rb. oraz stan finansowy na dzień 30. IX-35 r.

Dokonano wyboru 3-ch członków do Zarządu Wystawy Przemysłu Metalowego Przetwórczego w 1936 r. pp.: Piotra Januszewskiego, Jerzego Słubickiego i Józefa Zaporskiego.

W p. V porządku dziennego, członkowie Rady zdali sprawozdanie o stanie przemysłu metalowego z tych działów, które reprezentują. Powyższe sprawozdanie jest podane oddzielnie.

Poza tem rozpatrzono szereg spraw bieżących, związanych z działalnością Związku.

Przyjęcie nowych Członków

Na posiedzeniu Rady P. Z. P. M. w dn. 4 października rb. została przyjęta w poczet Członków Związku następująca fabryka:

„Erge - Motor“ właśc. R. Gunsch, Poznań, ul. Mylna 38.—

Zebrań Grupy Wytwórni Obrabiarek

W dniu 1 października odbyło się zebranie sprawozdawcze Grupy Wytwórni Obrabiarek do Metali o stanie rokowań o traktat handlowy z Niemcami.

Wystawa Przemysłu Metalowego w 1936 r.

W dn. 3 października r. bież. udała się do p. Ministra Przemysłu i Handlu Henryka Floyar-Rajchmana delegacja z ramienia Zarządu Wystawy z prośbą o objęcie przewodnictwa w Komitecie Honorowym Wystawy, na co p. Minister wyraził swą zgodę.

Eksport do Chin

Podajemy do wiadomości zainteresowanych w eksporcie do Chin, że na korespondenta i przed-

ślony, nie może mieć więcej praw, niż gdyby zawarł umowę o pracę na takiż ściśle określony okres czasu.

(Orzeczenie z dn. 2 czerwca 1933 r. III. 2. C. 499/32).

Prawa i obowiązki stron.

14. Kwestja oceny w jaki sposób mają być dokonane pewne czynności przez pracownika i czy ten sposób jest korzystny, należy wyłącznie do pracodawcy, jako uprawnionego do żądania pracy; pracownik przeto obowiązany jest stosować się ściśle do poleceń i wskazówek pracodawcy i niestosowanie się do nich, po nieprzyjęciu przez pracodawcę wątpliwości, wyrażonych przez pracownika co do ich zasadności, znamionuje złą wolę pracownika lub conajmniej niedbalstwo, stanowiące w myśl art. 32 ust. 1 lit. „d“ rozporządzenia ważną przyczynę do natychmiastowego rozwiązania umowy o pracę.

(Orzeczenie z dn. 10/24.X.1933. C. I. 1240/33).

15. Pracownik, który mając wiadomość o nadużyciach zaszytych na szkodę pracodawcy, odmawia bez uzasadnionej przyczyny udzielenia wyjaśnień, narusza nie tylko swój obowiązek służbowy, ale okazuje także złą wolę, uzasadniającą natychmiastowe rozwiązanie stosunku służbowego z winy pracownika.

(Orzeczenie z d. 24.I.1933. Rw. 2665/32).

16. Wyrażenie „niestawienie się pracownika do pracy“ należy w ten sposób tłumaczyć, że pracownik musi zgłosić się do pracy, którą miał w myśl umowy służbowej wykonywać, być zdolnym do jej wykonania i ją wykonywać.

(Orzeczenie z dn. 1.II.1933. Rw. 2337/32.)

17. Rozporządzenie nie upoważnia pracownika do dowolnego opuszczania czasu pracy w razie nieścisłości pracodawcy w wypłacie wynagrodzenia.

(Orzeczenie z dn. 24.XI.1933. C. I. 1936/32.)

18. Z brzmienia art. 10 rozporządzenia wynika iż dla ważności klauzuli konkurencyjnej konieczne jest, by pracownik ograniczył się w zarobkowaniu na pewien czas po rozwiązaniu stosunku pracy i aby pracodawca zobowiązał się do wypłacania pracownikowi przez czas trwania ograniczenia tytułem odszkodowania co najmniej połowy pobieranego przez niego wynagrodzenia; norma ta, jak również zastrzeżenie, w artykule tym podane, iż umowa obowiązywać może najwyżej na przeciąg jednego roku, nie upoważniają jeszcze Sądu do zastosowania klauzuli i do zasądzenia odszkodowania za dowolny okres w wysokości połowy wynagrodzenia, jeżeli strony nie umówiły się ani co do czasu, na jaki ograniczenie w zarobkowaniu ma trwać, ani co do wysokości odszkodowania.

(Orzeczenie z dn. 14 marca 1934 r. C. I. 2408/33.)

(Ciąg dalszy nastąpi).

stawiciela naszego pozyskaliśmy p. Chudzyńskiego, wiceprezesa Polskiej Izby Handlowej w Szanghaju.

Adres wyżej wymienionego brzmi: Shanghai, 264 Kiongse Road. Pan Chudzyński położył dużo zasług i wysiłków dla sprawy wprowadzenia polskich wyrobów do Chin. Jest on przedstawicielem Kompanji Handlu Zamorskiego S. A. oraz korespondentem Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury.

Wzory dla Dyrekcji Kolei w Katowicach

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Komunikacji, Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach prosi o nadesłanie bezpośrednio pod jej adresem do kolekcji wzory (eksponaty lub fotografie) zasadniczo wszystkich towarów przewożonych na P. K. P.

Ponieważ w dziedzinie naszego przemysłu byłoby niemożliwe zebranie wzorów wszystkich n. p. maszyn, parowozów lub wagonów, poleca się przesłać choćby tylko fotografii z uwzględnieniem przede wszystkim tych towarów, co do taryfowania których mogą w praktyce powstać wątpliwości.

Normalizacja części rowerowych

Po opracowaniu przez Komisję Normalizacyjną Grupy Fabryk Rowerów i Części Rowerowych, Polski Komitet Normalizacyjny ogłosił w urzędowym swoim organie „Wiadomości Polskiego Komitetu Normalizacyjnego“ Nr. 5-6 z dnia 1.IX-35 r. polskie normy na obręcze stalowe do rowerów do:

- 1) opon z obrzeżem
- 2) opon z drutem

Patenty udzielane przez Urząd Patentowy w dziedzinie przemysłu metalowego

Podajemy do wiadomości wszystkich członków, że w biurze n/Związku są do przejrzania dla zainteresowanych wykazy patentów udzielanych przez Urząd Patentowy R. P. z dziedziny przemysłu metalowego i pokrewnych.

LIKWIDACJA PRZEROSTÓW MAGAZYNOWYCH

Jeden z większych Zakładów Przemysłowych w Polsce zwrócił się do Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych z propozycją zorganizowania rozprzedaży przerostów magazynowych.

Przerosty takie niewątpliwie posiada większość fabryk wskutek zmian rodzaju lub systemu fabrykacji i zlikwidowanie martwych magazynów odda naszym fabrykom znaczne korzyści.

Spółka Akcyjna „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi“ w Warszawie, ul. Marszałkowska 140, która to firma została zorganizowana właśnie do przeprowadzania podobnych zadań, zdając sobie sprawę z doniosłości poruszanej sprawy postanowiła podjąć cenną myśl inicjatora i zorganizować sprzedaż zbędnych materiałów w następujący sposób:

1. Zainteresowane fabryki, posiadające zbędne artykuły na składzie winny podać Spółce Akcyjnej Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi ilości, najniższe żądane ceny sprzedażne i dołączyć wzory posiadanych produktów o ile na to pozwala rodzaj artykułu.

2. Spółka Akcyjna Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi będzie prowadzić w swoich kartote-

kach ścisłą ewidencję posiadanych do dyspozycji artykułów, kumulując artykuły jednego rodzaju.

3. Spółka Akcyjna Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi prowadzi rozprzedaż posiadanych w ewidencji artykułów drogą akwizycji osobistej, okólników i komunikatów, umieszczanych w czasopiśmie „Przemysł Metalowy“.

4. Sprzedaż przy większych transakcjach będzie prowadzona komisowo, przy mniejszych na własny rachunek.

Wobec powyższego, Spółka Akcyjna Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi zwraca się do zrzeczonych fabryk z propozycją nadsyłania spisu posiadanych zbędnych artykułów pod naszym adresem w Warszawie, ul. Marszałkowska 140, wg. poniżej podanego szematu:

1. Nazwa towaru.
2. Ilość sztuk, względnie waga.
3. Najniższa żądana cena sztuki, wzgl. 1 kg.
4. Stan przedmiotów.

ROZWÓJ HANDLU ZAGRANICZNEGO NIEMIEC

Handel zagraniczny Niemiec w m-cu sierpniu r. bież. wykazuje zmniejszenie importu z 330 miljonów marek (w lipcu) do 318 milj. marek i wzrost eksportu z 359 do 368 milj. marek.

W związku z powyższym faktem, francuskie czasopismo „L'Usine“ zamieszcza wstępny artykuł poświęcony sprawie wymiany handlowej niemiecko-francuskiej, z którego przytaczamy kilka interesujących szczegółów natury ogólnej.

Zdaniem specjalnych czynników niemieckich wzrost sprzedaży wyrobów niemieckich zagranicę jest zjawiskiem czysto sezonowym, czego dowodem jest, że w r. ub. 1934 stosunek poprawy między lipcem a sierpniem był lepszy, ponieważ różnica na korzyść sierpnia wynosiła 13 milj. marek (z 321 do 334 milj. marek), a w 1935 r. tylko 9 milj. marek. Jednak sprawa przedstawia się trochę inaczej. Istotnie różnica między lipcem a sierpniem 1935 była 9 milj. marek, ale zato między czerwcem a lipcem wynosiła ona 41 milj. na korzyść lipca, podczas gdy w r. ub. w czerwcu eksport był 339 milj., a w lipcu spadł do 321 milj. t.j. o 18 miljonów marek. Poza tem cyfra 368 milj. m. w sierpniu r. b. stanowi rekord miesięczny w okresie całego roku 1934 i ośmiu miesięcy 1935. Przeciętna miesięczna 1934 roku wynosiła 347 milj. marek. Od marca do czerwca 1935 r. eksport niemiecki malał, spadając stopniowo z 365 do 340, 337, a wreszcie 318 milj. marek, następnie podniósł się raptownie w lipcu i sierpniu do cyfr wyżej podanych. Nie można zatem, zdaniem autora, nie łączyć tego zjawiska z faktem, że właśnie w lipcu r. b. wszedł w życie nowy plan dumpingu. Poprawa zaobserwowana w ostatnich dwóch miesiącach pochodzi prawie wyłącznie ze zwiększenia sprzedaży wyrobów gotowych, przyczem w sierpniu wyroby tekstylne były na pierwszym miejscu (wzrost o 8,5 miljonów marek). Natomiast w tym samym miesiącu eksport wyrobów żelaznych spadł o 2 milj. marek eksport maszyn o 1,4 milj. marek.

Jeśli chodzi o podział wg. krajów oficjalne raporty podają wzrost dostaw do Holandji, Norwegji, Rosji Sowieckiej, Anglii, Szwecji, Rumunji i Afryki Połudn. Natomiast zmniejszył się wywóz do Belgji, Francji, Szwajcarii, Węgier i Turcji.

Co się tyczy importu, wartość jego utrzymała się na poziomie m. czerwca r. bież. Jest to najniższy miesięczny import w roku bieżącym, a tembardziej w porównaniu z cyframi miesięcznymi lat poprzednich. Wagowo spadek importu jest jeszcze większy, ponieważ w międzyczasie wzrosły ceny jednostkowe.

Poniżej zamieszczamy w milionach marek niemieckich cyfry importu niemieckiego w lipcu i sierpniu 1935 r. dla trzech zasadniczych kategorii: produktów spożycia, surowców i półfabrykatów i wyrobów gotowych oraz dla porównania dane za te same miesiące roku ub. oraz średnie roczne.

Import do Niemiec (w milionach marek niem.)

	Ogółem	W % całości	Produkty spożycia	W % całości	Surowce i półfabr.	W % całości	Wyroby gotowe	W % całości
1929 (śred. mies.)	1121	100	318	28	600	53	189	16
1933 (rok)	4204	100	1082	25	2420	58	670	16
1934 (rok)	4451	100	1067	24	2600	58	751	17
1934 (8 pierw. m-cy)	3005	100	674	22	1816	60	489	16
lipiec 1934	363	100	99	27	199	55	62	14
sierpień 1934	343	100	81	23	195	56	64	18
1935 (8 pierw. m-cy)	2773	100	634	23	1719	62	396	14
lipiec 1935	330	100	70	21	213	64	46	13
sierpień 1935	318	100	65	20	210	66	40	12

Widzimy więc, że, podczas gdy z roku na rok zmniejsza się przywóz produktów spożycia i wyrobów gotowych,—wzrasta przywóz surowców i półfabrykatów. Oznacza to, że Niemcy ograniczają swoją stopę życiową, aby móc zaopatrzyć się lepiej w surowce przemysłowe. Zresztą, jak widać z tabelki, ewolucja ta nie datuje się od ostatnich miesięcy, a już od roku 1933. Import surowców, który wartościowo stanowił w 1929 roku (przed niżką cen) zaledwie 53% całego importu już w 1933 i 1934 r. stanowił 58%. W pierwszych ośmiu miesiącach 1934 r. % ten podniósł się do 60%, a w tymże okresie r. bież. osiągnął cyfrę rekordową 62%; mimo to import surowców i półfabrykatów w ogólnej liczbie importu niemieckiego nie przestaje wzrastać w dalszym ciągu i w ostatnich dwóch miesiącach wynosi już 64% i 66%.

Świadczy to zarazem, że przemysły przetwórcze będą znajdowały na rynku niemieckim coraz bardziej ograniczony zbył.

J. G.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Międzynarodowe pertraktacje w przemyśle parowozowym. Jak donoszą z Londynu brytyjski przemysł parowozowy za przykładem przemysłu stalowego czyni próby międzynarodowego porozumienia. Ostatnio podjęte zostały rozmowy na ten temat z przemysłem niemieckim i czechosłowackim.

Próby porozumienia czynione były na temat podziału rynku oraz ustalenia cen i posunięte zostały tak dalece, że omawiano już termin spotkań z przedstawicielami niemieckich fabryk parowozów. Z niemieckiej strony natomiast podają, że przemysł angielski już parokrotnie czynił próby porozumień w tej sprawie, które do niczego jednak nie doprowadziły.

Stan zatrudnienia w przemyśle niemieckim w I kw. r. b. Według ankiety berlińskiego Instytutu Badania Konjunktur przeciętny stan zatrudnienia w przemyśle niemieckim w roku 1934 wynosił 60%. Poszczególne przemysły wykazują jednak dość poważne różnice. Ogólnie w pierwszym kwartale r. bież. zanotowano poprawę, jak to wskazują poniżej zamieszczone cyfry, dotyczące przemysłu metalowego i maszynowego w Niemczech.

	Stan zatrudnienia w % zdolności wytwórczej		
	1934 r.	I. kw. 1935 r.	środek 1935 r.
Przemysł górniczy	58	60	—
„ hutniczy	60	70	83
„ metali nieżelaz.	64	66	68
„ maszynowy	54	77	—
„ środków lokom.	68	88	93
„ elektryczny	58	64	—
„ optyczny i wyrobów precyz.	50	61	—

Ponadto wewnątrz każdego z wymienionych działów stan zatrudnienia w 1934 r. uległ dużym wahaniom, zależnie od specjalności i tak np. przemysł szyn dla kolejnictwa pracował w 64% zdolności wytwórczej, a przemysł wagonowy osiągnął zaledwie 26%. Wskaźnik produkcji motocykli był 40%, a samochodów 80%. W przemyśle maszynowym zatrudnienie wahało się również w granicach 25% — 80%. Natomiast fabryki przetwarzające aluminium były zatrudnione w 100% swej zdolności wytwórczej.

U prognozy przewrotu w produkcji stali. Na dorocznym zebraniu Teesside District Development Board w Middlesborough dyrektor concernu Dorman Long and Co. p. W. H. Crosthwaite wygłosił przemówienie, w którym podał rewelacyjną zapowiedź zasadniczych zmian w produkcji stali. Zdaniem prelegenta w ciągu najbliższych dziesięciu lat przemysł stalowy przestawi się na wyrób zupełnie innych rodzajów stali, wyższych jakościowo, a posiadających znacznie mniejszy ciężar właściwy. Dziś używane rodzaje stali wyjdą z użycia.

Intensywna praca w Kramatorskich zakładach metalurgicznych w Rosji Sowieckiej. Z Charkowa donoszą: Wielkie zakłady mechaniczne na południu Rosji w Kramatorskiej od roku już zostały uruchomione. W zakładach tych obecnie produkować będą generatory gazowe, dźwigi o sile podniesienia do 220 tonn, osłony do turbin o wydajności 50 000 K W. W pierwszych 8 miesiącach r. b. wykonały Kramatorskie Zakłady 13 000 tonn urządzeń do walcowni. Jednocześnie budują powyższe zakłady zespół walcarek dla fabryki „Dzierżyński“, walcownię dla zakładów w Zaporozu, dźwigi mostowe dla kanału Moskwa-Wołga, części żelazne do kolei podziemnej i t. p.

Zamówienia Z. S. S. R. w Anglii. Sowieckie zamówienia w Anglii, które w pierwszej połowie r. b. co miesiąc się zwiększały szczególnie w dziedzinie maszyn wykazują w dalszym ciągu wyżkę, w porównaniu do tego samego okresu w 1934 r.

Poniżej przytaczamy porównanie całkowitego stanu zamówień sowieckich w Anglii w stosunku do pierwszego półrocza 1934 r.

	I półrocze 1934 r. w funtach	I półrocze 1935 r. w funtach angielskich
Maszyny	871 953	1 650 819
Stal	1 034 284	449 169
Różne metale	1 258 395	1 522 626
Guma (surowiec)	1 416 881	476 498
Wyroby tekstylne	265 273	834 625
Herbata	702 616	700 356
Słedzie	—	67 750
Inne towary	290 943	622 569
Razem	5 840 345	6 324 412

Nowe zarządzenia w sprawie cen niemieckich rur żeliwnych. Na Walnym Zebraniu Syndykatu Niemieckich Odlewni Żeliwa, które odbyło się 18 września w Bad Harzburg ogłoszone zostały interesujące szczegóły nowej umowy w sprawie regulacji cen na rynku rur żeliwnych, która będzie w najbliższym czasie wprowadzona w życie.

Syndykat ustanowi normy cen kosztu własnego, taryfę sprzedażną oraz warunki dostawy, które staną się podstawą umowy. Umowa zostanie następnie zakomunikowana adherentom, którzy muszą się do niej stosować przy zawieraniu umów na rynku. Jedną z klauzul umowy przewiduje, że odstąpienie od cennika jest w niektórych wypadkach dopuszczalne, jednak, poza uprzedzeniem o tem Syndykatu, należy udowodnić konieczność obniżki ceny oraz dać gwarancję, że obniżka ta nie naruszy zobowiązań firmy wobec ogółu wierzycieli, zarówno rządowych społecznych jak i prywatnych. W wypadku gdy gwarancja taka nie zostanie przedstawiona, Syndykat ma prawo ustalić w drodze ankiety czy cena własna firmy usprawiedliwiała obniżkę, przyczem we wszystkich wypadkach Syndykat może domagać się poparcia władz publicznych.

W wypadku stwierdzenia faktu, że adherent działał na szkodę, Syndykatu przysługuje prawo zastawiania wobec odpornej firmy całego szeregu sankcyj, począwszy od ostrzeżenia, aż do żądania zamknięcia odlewni lub poczynienia zmian w zarządzie przedsiębiorstwa.

Zasada tego rodzaju ograniczeń taryfowych jest zupełnie nowa w Niemczech i wprowadzenie jej w życie będzie stanowiło niezaprzeczenie interesującą próbę. Nowy układ jest z jednej strony mniej surowy, a jednocześnie, w przeciwieństwie do obecnych umów w sprawie cen, przyznaje Syndykatu praktyczną możliwość interwencji i kontroli.

Czynnikai zainteresowane niemieckie uważają, że pewna swoboda, przyznana adherentom w zakresie przekroczenia pod pewnymi warunkami cen umownych, idzie po linii zaleceń Rządu, który pragnąłby zorganizować rynek wewnętrzny bez eliminowania całkowicie czynnika „zdrowej konkurencji“. Przewiduje się nawet, że dzięki temu zarządzeniu wytworzy się stopniowa selekcja między producentami rur żeliwnych co wpłynie dodatnio na dalsze posunięcie specjalizacji odlewni niemieckich.

Obecnie na międzynarodowym rynku rur żeliwnych daje się odczuwać szczególnie silnie konkurencja angielska i amerykańska; zwłaszcza ceny amerykańskie są tak niskie, że wśród eksporterów

mówi się, że przemysł ten korzysta z oficjalnych subwencji eksportowych. Natomiast konkurencja japońska obecnie osłabła, prawdopodobnie wobec znalezienia dostatecznego rynku zbytu w Mandżurji. W krajach skandynawskich, które do niedawna stanowiły monopol Niemiec, zaczynają ostatnio notować dostawy rur polskich i węgierskich.

Eksport maszyn z Niemiec. Średnia cena eksportowa na maszyny spadła w okresie ostatnich kilku lat (1929—1934). Średnia cena 1 tonny wszystkich maszyn wywiezionych z Niemiec wynosiła w 1919 r. — 2280 marek niem., w 1930 r. — 2110 marek, w 1931 r. — 1992 marki, w 1932 r. — 1908 marek, w 1933 r. — 1868 marek i w 1934 r. — 1827 marek.

W roku bieżącym pierwszy raz podniosła się i wynosiła w marcu — 1837 marek, w czerwcu — 1841 marek i w sierpniu — 1848 marek.

Na rynku eksportowym notują szczególnie wzrost zapotrzebowania na następujące maszyny: szlifierki, tokarki, heblarki, frezarki pionowe i wierzątki. Natomiast w dziale tokarek rewolwerowych i czopownic panuje tendencja spokojna.

Eksport maszyn do pisania z Niemiec. Przemysł niemiecki, wobec mocnej konjunktury na rynku eksportowym maszyn do pisania, ma nadzieję doprowadzić w roku bieżącym cyfrę eksportu tych maszyn do 150 000 sztuk. Zaznaczyć trzeba, że obecnie Wielka Brytania zabiera 40% całego eksportu.

Niemieckie maszyny tkackie w Bułgarii. Niemieckie Zakłady „Deutsche Spinnereimaschinenbau“ A. G. w Ingolstadt otrzymały, mimo silnej walki konkurencyjnej, dalszą dostawę maszyn tkackich dla Bułgarii. Zamówienie to przeznaczone jest dla firmy „Société Coton-Textile-Fabrique Prince Kyrille“ w Gabrovo i obejmuje całkowite urządzenie na 6 000 wrzecion.

Wzrost wywozu maszyn rolniczych z Niemiec. W ciągu 1935 r. statystyka handlu zagranicznego Rzeszy wykazała dość znaczny wzrost wywozu maszyn rolniczych. W okresie od stycznia do lipca 1935 r. wywieziono 18 641 sztuk wagi 7 652 tonn — zaś w tymże okresie czasu roku ubiegłego wywieziono 17 429 szt. o wadze 7 185 tonn.

Zamówienia włoskie w St. Zjedn. Pięć największych fabryk amerykańskich, produkujących maszyny do wyrobu sprzętu wojennego w szczególności zaś granatów, karabinów oraz rewolwerów — otrzymało od rządu włoskiego ogromne zamówienia. Ażeby zlecenie wykonać na czas — wprowadzono w tych zakładach nocną pracę oraz zwiększono personel o 50%.

Amerykańska statystyka dot. zużycia ostrzy do golenia w St. Zjedn. Jedno z prywatnych biur statystycznych w Ameryce obliczyło, że Stany zużywają rocznie 1 miliard ostrzy do golenia. Ponieważ goli się zapomocą tych ostrzy 32 miliony mężczyzn — przeto na jednego wypadła miesięcznie 2,5 sztuk. Jest to cyfra b. mała — a tłumaczy się wielką oszczędnością amerykan. Ilość fabryk w tym dziale prze-

mysłu wynosi 28, z których 2 pokrywają 75% zapotrzebowania.

Rekordowa produkcja przemysłu narzędziowego w Sheffieldzie. Jak się dowiadujemy z Londynu produkcja narzędzi w okręgu Sheffield przyjęła rozmiar nienotowany w kronikach miasta. Popyt na narzędzia jest większy na rynku krajowym niż na zagranicznym.

Nadprogramowy wóz 300 wagonów prętów żelaznych do Rumunii. Z Bukaresztu donoszą: Huta Dawid Goldenberg Synowie w Braile upoważniona została do sprowadzenia z zagranicy poza kontynentem 300 wagonów prętów żelaznych do wyrobu konstrukcyj żelbetowych.

Fabryka powyższa zatrudniająca kilkuset robotników, zużyła całkowicie posiadany dotychczas zapas surowców krajowych i z powodu braku materiału znalazła się w sytuacji, zmuszającej do zamknięcia zakładów.

Nowe inwestycje przemysłowe w Chinach. Lee Fong, który z ramienia rządu Kantońskiego prowadził w Ameryce pertraktacje w sprawie wybudowania w Chinach dużej stalowni wyjaśnia, jak donoszą z Chin, że pertraktacje z firmą Arthur G. Mc. Kee & Co w Cleveland (Ohio) są na dobrej drodze i po uzgodnieniu i wyjaśnieniu pewnych małych dodatkowych spraw, układ pomiędzy stronami niebawem będzie podpisany.

Wiceprezes firmy Mc. Kee & Co. p. William A. Haven zwiedził już odnośne miejscowości, w których przewidywana jest budowa i uważa za celowe wybudowanie jednego wielkiego pieca od 250–500 tonn.

Ruda manganowa, wapniak i inne surowce niezbędne znajdują się w dowolnej ilości w pobliskich okolicach i mogą być po przystępnych cenach nabywane.

Firma Mc. Kee & Co. w celu zaprowadzenia urządzeń fabrycznych i inwestowania maszyn w projektowanej stalowni weszła w porozumienie z konsorcjum banków amerykańskich w celu uzyskania pożyczki w wysokości 30 milionów dolarów amerykańskich. Poza tem jeszcze tylko jedna angielska firma w Kanadzie Pervins Ltd. weźmie udział w tej budowie, natomiast oferty innych firm angielskich, amerykańskich i niemieckich zostały odrzucone.

WYSTAWA MASZYN W INDIACH BRYTYJSKICH

W czasie od 29 lutego do 5 kwietnia 1936 roku odbędzie się w Delphi w ramach wszechindyjskiej Wystawy Przemysłowej Międzynarodowa Wystawa Maszyn.

Bliższych informacji udziela Państwowy Instytut Eksportowy, Warszawa, Elektoralna 2.

VIII KONGRES MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI PRASY TECHNICZNEJ I ZAWODOWEJ

W niedzielę 15 b. m. rozpoczął swe obrady w Warszawie VIII Kongres Międzynarodowej Federacji Prasy Technicznej i Zawodowej.

Na Kongres zjechali się delegaci z Niemiec, Austrii, Hiszpanji, Estonji, Francji, Węgier, Włoch i Szwajcarii.

Uroczyste otwarcie Kongresu nastąpiło w ratuszu w obecności Pana Prezydenta R. P. i Pana Ministra Przemysłu i Handlu H. Floyar-Rajchmana.

Międzynarodowy Związek Prasy Technicznej i Zawodowej został założony w 1925 r. w Paryżu z inicjatywy prezesa Syndykatu Francuskiej Prasy Technicznej ś. p. Hipolita Mounier.

Zadaniem głównym Federacji było zapewnienie obrony ogólnych interesów prasy technicznej i stworzenie międzynarodowego łącznika między członkami.

Poprzednie Kongresy odbyły się po Paryżu: w Rzymie, Berlinie, Genewie, Barcelonie, Madrycie, Brukseli i Wiedniu.

Wśród wyników, osiągniętych przez Międzyn. Feder. Prasy Techn. i Zawodowej, należy wymienić stworzone biblioteki i biura informacyjne, z których jednym z najważniejszych jest centrum informacyjne w Paryżu. Na wzór jego zostały kolejno stworzone biura w wielu miastach świata.

W poniedziałek 17 b. m. nastąpiło otwarcie Międzynarodowej Wystawy Prasy Techn. i Zawodowej przez p. Min. Floyar-Rajchmana. Wystawa zawiera moc przeróżnych wydawnictw przeglądów technicznych, czasopism i wykresów ze wszystkich dziedzin życia gospodarczego kraju i zagranicy.

Uczestnicy Kongresu podejmowani byli podczas pobytu w Warszawie nader gościnnie przez Zarząd miasta i sfery gospodarcze stolicy, poczem w czwartek 19 b. m. wyjechali z Warszawy w celu zwiedzenia Krakowa, Katowic i Poznania.

Z WYSTAWY DROGOWEJ W WARSZAWIE

Na Wystawie Drogowej w Politechnice m. in. wystawiła również ekspozycję Fabryka Maszyn Rzewuski i Sp., S. A. w Warszawie, której specjalnością są maszyny dla przemysłu budowlanego, drogowego i betoniarskiego.

Na otwartym stoisku umieszczono: betoniarkę motorową z motorem benzynowym o jednorazowym załadunku 250 litrów, dostosowaną do przewożenia; lekką betoniarkę na dwukółowym podwoziu, o jednorazowym załadunku 150 litrów, z bębniem w postaci kielicha z motorem elektrycznym; przyczepkę motocyklową wykonaną całkowicie w kraju o resorach dostosowanych do naszych szos i dopasowaną do motocyk i różnych marek; formę do rur betonowych przepustowych; formę do wyrobu płyt chodnikowych betonowych; formę żelazną do wyrobu betonowych krawężników (bortnic); taczki żelazną.

Powyższe ekspozycje charakteryzują różnorodność wytwórczości wspomnianej fabryki, która wyrabia również dla przemysłu drogowego beczkowszy do polewania szos, wozy mieszkalne dla obsługi walców drogowych, a z maszyn budowlanych — maszyny do mieszania zaprawy wapiennej, windy, podnośniki i transportery budowlane, oraz płóeczki do płukania żwiru i piasku i sortowniki do sortowania kruszywa, oraz cały szereg maszyn i form dla drobnego przemysłu betonowego.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 8. X. 1935 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminium	2562	Miedź standart	937
Antymon	1473	Ołów miękki	506
Cyna standart	5835	Nikiel	5188
Cynk hutniczy	443	Rtęć	9046
Miedź elektrolityczna	1047	Srebro za 1 kg.	103

Na rynku londyńskim w bieżącym tygodniu ceny metali kształtowały się w porównaniu z ostatnimi naszymi notowaniami następująco: z wyjątkiem aluminium, niklu i rtęci, których notowania pozostały bez zmiany, wszystkie inne metale podniosły się i to dość znacznie; najwięcej ołów — o ok. 19%, potem cynk o ok. 12%, antymon o ok. 6,5%, miedź standart o ok. 6%, miedź elektrol. o ok. 4,5%, cyna o ok. 1% i srebro o ok. 0,5%.